

TRUYỀN THỐNG VUI CHƠI TRONG DỊP TẾT

NHƯ HÀ

Tết là những ngày nghỉ ngơi, sum họp, là những ngày mà lòng chúng ta trở lại trong tình yêu, tình bạn, thắt chặt thêm những quan hệ tình nghĩa với gia đình và xã hội.

Tết cũng còn là những ngày thoải mái vui chơi. Vui chơi trong ba ngày Tết để tăng thêm sức khỏe cho cơ thể, sự thoải mái cho tâm hồn, sự lắng dịu của thần kinh, để làm tươi lại ở chúng ta con mắt yêu đời và nụ cười cởi mở.

Đã từ lâu, trong truyền thống của dân tộc, vui chơi là một nội dung của ngày Tết: vui như Tết. Tết trở thành đỉnh cao nhất của vui chơi trong suốt một năm. Nhìn lại các cách thức vui chơi của thời xưa, ta mới thấy hết ý nghĩa sáng tạo, tính chất lành mạnh trong vui chơi của một dân tộc anh hùng trong cả sản xuất và chiến đấu.

Ở khắp mọi nơi trên đất nước ta, Tết thường dẫn tới hội hè – Hội mừng Xuân để cả một xã, một vùng cùng vui tập thể. Nói chung thì, theo thủ tục cũ, “tháng giêng ăn Tết ở nhà, tháng hai cờ bạc, tháng hai cờ bạc, tháng ba hội hè”, nhưng không nhất thiết hội hè cứ được tổ chức vào tháng ba. Hội hè có thể được đẩy sớm hơn cho gần với ngày Tết, gắn liền với ý nghĩa mừng Xuân.

Tết diễn ra trong khung cảnh gia đình, giữa họ hàng thôn xóm, khóm phường, bạn bè, quen biết... Hội hè chính là sự mở rộng cuộc vui Tết ra khắp mọi người của một địa phương.

Với hội hè, vui chơi được chuyển từ tổ ấm của mỗi nhà ra giữa sân đình của cả một xã. Tình thương yêu đã gắn bó cá nhân và gia đình, lại gắn bó thêm gia đình với xã hội. Mỗi nhà có một bàn thờ để tưởng nhớ ông cha. Mỗi đình có một bàn thờ để tưởng nhớ vị thần hoàng của xã. Thần hoàng phần lớn là những người đã có công với Tổ quốc hoặc địa phương, đã nêu trước mọi người tấm gương anh hùng của sản xuất và chiến đấu.

Trong những ngày Tết, khói hương nghi ngút dâng lên trong các đền thờ của Tản Viên, con người trong thần thoại Sơn Tinh đã cùng nhân dân đắp đê chống lụt; của Tháng Giêng, cậu bé lên ba từ tiền sử của dân tộc đã nêu muôn đời sau tấm gương quật cường, bất khuất. Người đi như nước chảy về đền Vạn Kiếp, đứng giữa sóng nước của Bạch Đằng Giang tưởng nhớ vị anh hùng Trần Hưng Đạo. Cho đến nay, hàng năm thanh niên chúng ta từ Hà Nội, Hà Tây kéo về Đống Đa kỷ niệm Quang Trung và ôn lại chiến thắng oanh liệt của nhân dân ta ngày 5 tháng Giêng Xuân Kỷ Dậu.

Lá cờ hội kéo lên giữa trống chiêng vang dậy sân đình. Nhân dân ta già trẻ gái trai với những bộ quần áo đẹp nhất kéo về dự hội.

Các hình thức giải trí phong phú và có ý nghĩa biết chừng nào! Tất cả đều nhằm nâng cao tinh thần phấn khởi, thắt chặt tình nghĩa quê hương, cổ vũ ý chí chiến đấu, lao động và học tập

Những trò chơi về thể dục thể thao có đấu kiếm, đấu quyền, đánh vật, đánh đu kéo dây được diễn ra trước những khán giả thành thạo và đầy hứng thú. Hãy thi đua nhau luyện tập cho thân thể cường tráng, cho võ nghệ thông hơn, để bảo vệ đất nước và xóm làng của chúng ta!

Có rất nhiều trò chơi mang ý nghĩa lao động: thi cấy lúa, thi bánh dày, bánh chưng, thi thổi com, thi những sản phẩm thủ công có truyền thống của đa phương. Cấy lúa sao cho vừa nhanh, vừa đúng mẫu, vừa thẳng hàng. Thổi com sao cho chỉ cần một cái nôi và ba thanh củi, vừa đi vừa thổi, qua một vòng sân là chính, vừa dẻo, vừa thơm. Hội làng sẽ ban thưởng cho những bàn tay khéo léo nào đã tạo ra được những tác phẩm tuyệt mỹ ở bánh chưng, bánh dày, ở đồ gốm, đồ đan lát, ở những tấm vải này, ở tấm lụa kia. Hãy lao động giỏi hơn nữa, cùng nhau làm giàu thêm cho đất nước và làng xã của chúng ta.

Có những trò chơi như ca hát, tuồng chèo, múa rối, thể hiện tâm hồn nghệ sĩ cực kỳ phong phú và cao đẹp của dân tộc ta. Từ câu hò Đồng Tháp đến điệu hát sít, hát *lượn* trên đỉnh Cao Bằng, từ bài chòi của miền Nam Trung Bộ, giọng hò mái đẩy trên bến sông Hương, câu hát giặm Nghệ Tĩnh, lời quan họ Bắc Ninh, cho đến giọng hát trống quân trên khắp đồng bằng Bắc Bộ..., nhân dân ta ở khắp mọi nơi đã cất cao tiếng hát mừng xuân, bầy bông tuyệt vời...

Tiếng trống chèo giữa sân đình có sức lôi cuốn lạ lùng. Những người lao động và chiến đấu vất vả quanh năm lại chính là những người ham thích nghệ thuật và say mê sân khấu nhất. Cả những người lười biếng trốn việc nằm nhà, giờ này cũng phải bỏ dậy đi xem. Nhân dân lao động cười họ:

Ăn xong rồi lại nằm khoèo,

Thấy giục trống chèo bé bụng đi xem.

Nhân dân lao động đã vui, và nhiều khi nhỏ nước mắt qua những tình tiết của vở kịch. Người ta căm giận những tên phản nước hại dân, xót thương cho những người bị oan trái trong cảnh bị áp bức, và hào hứng biết bao khi chính nghĩa đã thắng bạo tàn.

Trong trò vui nghệ thuật, nhân dân ta rất ưa thích những buổi hát đối ngẫu suốt đêm trang giữa hai bên nam nữ. Đây là một cuộc thử thách rất lớn của tài năng về cả óc thông minh và tâm hồn nghệ sĩ. Làm thế nào để hai bên đều sáng tác được nhanh nhất những câu hát vừa tế nhị, vừa sâu sắc, vừa hóm hỉnh và tài tình. Bên nào không đối đáp kịp, để một phút trôi qua, năm phút trôi qua, rồi bỏ cuộc, thì thật là một điều xấu hổ không có nón nào che cho được. Nhưng nói chung thì dân tộc ta rất thông minh. Hai bên nam nữ đều đủ tài trí để đối đáp nhau suốt thánh. Lắm câu thơ trong sáng chân tình đã để lại lòng người nét băng khuâng thương nhớ, và nhiều khi dẫn tới những điều đẹp đẽ nhất hơn nữa trong cuộc đời.

Hội hè thường kéo theo những cuộc du xuân hấp dẫn mọi người từ nơi này qua nơi khác. Những cuộc viếng danh lam thắng cảnh, trải hội chùa Hương, là dịp

để nhân dân ta tiếp xúc với đất nước bao la, núi sông hùng vĩ và cỏ hoa tươi đẹp của Tổ quốc thân yêu.

Vui chơi của cha ông ta trong ngày Tết, vui chơi của một dân tộc anh hùng là như thế đấy. Vui chơi cũng cố tình nghĩa, nâng cao tâm hồn, chuẩn bị cho chiến đấu và sản xuất như thế đấy. Trong chế độ cũ, giai cấp áp bức bóc lột, những kẻ ngồi không ăn bám, đã rời bỏ những truyền thống cao đẹp ấy của cha ông trong ngày Tết. Họ tiến hành những cuộc vui chơi ích kỷ, hưởng lạc, đồi trụy, thấp hèn.

* * *

Trước đây, dưới chế độ Mỹ - ngụy ở miền Nam, Tết đối với những kẻ quyền thế, giàu sang là phải ăn chơi xài phí u bù. Những thứ ngon nhất ngoài chợ phải được mua về. Những sản phẩm nổi tiếng của các vùng phải tìm cho ra. Pháo nổ phải treo dài từ trên gác buyndình sáu, bảy tầng. Rượu phải là loại nhất của Pháp. Thuốc là phải là của nước Anh. Cành đào phải mua tận Hồng Kông, Thủy tiên phải đem từ Quảng Châu về.

Rượu thịt và đủ thứ ngon vật lạ, ăn uống cho thật say sưa mấy ngày Tết, đó là yêu cầu đầu tiên của họ. Say rượu là thuốc phiện, say rồi ngủ, tỉnh rồi say, miệt mà trong cuộc truy hoan cho mê mẩn đời, cho lẫn lóc đá. Đối với họ, phè phỡn là ý nghĩa của ngày Tết mà cũng là mục đích của cả cuộc đời. Ngoài ra, họ chẳng còn biết đến ai. Có bao giờ họ nghĩ được rằng, họ đang sống bằng mồ hôi, xương máu của bao nhiêu người đang làm ăn vất vả trong năm sớm, mưa chiều.

Rượu, thuốc phiện, chưa đủ! Họ còn tìm những thú vui hủ bại trong cuộc sống dâm ô, đồi trụy, tung tiền ra để phá hoại hạnh phúc của bao nhiêu người khác.

Với cuộc sống hưởng lạc ấy, với các bùng ngày thêm nặng nề, đầu óc thêm trống rỗng, họ kéo lê cuộc sống thấp hèn và vô vị trên trái đất tươi đẹp của chúng ta.

Rượu chè đi liền với cờ bạc. “Cờ bạc là bác thằng bần”, cha ông ta từ bao đời đã răn dạy con cháu như thế. Giai cấp bóc lột ngoài mọi thú vui, còn phải có thú vui cờ bạc.

Họ chủ trương, sau tháng giêng ăn Tết ở nhà thì để cả tháng hai đi vào cờ bạc. Nhưng thực ra cờ bạc đã bắt đầu ngay từ ngày Tết. Từ tối mừng một, qua mừng hai mừng ba, cho hết cả tháng giêng và dài hơn nữa.

Thế giới cờ bạc là một thế giới ma quỷ đầy rẫy nanh vuốt, để hủy hoại con người không chỉ về tiền tài, mà còn về cả tâm hồn và thể xác. Kể sao cho hết những cạm bẫy ấy mà chế độ ngày xưa đã giăng ra trên khắp đất nước: xóc đĩa, tài xỉu, phán thán, hốt me, xì phé, xập xám, tứ sắc,, tổ tôm, chẵn cạ, tài bàn, tam cúc, bắt, thăng quan, mặt chược, bài cào, bầu cua cá cọp, lô tô, cá ngựa...

Cờ bạc trước hết là trò giải trí của tầng lớp giàu có đã thừa tiền còn muốn cướp giật thêm của nhau. Cờ bạc cũng là thú vui của người vợ nhân rồi của họ. Kiếm tiền đã có chồng, công việc nhà đã có người ở, những người đàn bà này say mê cờ bạc để tiêu khiển thì giờ, dựa vào may rủi mà kiếm tiền thêm.

Cờ bạc cũng là nghề nghiệp của bọn gian manh tìm cách bóc lột người khác. Nhân dân lao động cũng nhiều lúc mắc vào cờ bạc, đi đến chỗ mất hết cả nhà cửa, trở nên đói rách. Cờ bạc trong ngày Tết được chế độ cũ dung túng, lôi cuốn mọi người

tiêu phí thì giờ và sức khỏe, nuôi dưỡng một tâm lý ham tiền và làm tiền không chính đáng.

Cờ bạc là bạn đồng minh của nhiều tệ hại khác. Được tiền thì tiêu phung phí, đâm ra chè rượu, hút xách, trụy lạc. Hết tiền thì làm liều, đi tới những hành động trộm cắp, lưu manh, cao bồi, đĩ điếm.

Chế độ ta, chế độ của những người làm ăn lương thiện, những người sống quang minh bằng bàn tay lao động, nhất định sẽ cùng nhân dân ra quét sạch nạn cờ bạc, như quét sạch rác rưởi xấu xa của xã hội cũ.

* * *

Xã hội cũ là một xã hội đầy rẫy mê tín. Chế độ ta tôn trọng tự do tín ngưỡng của đồng bào. Nhưng có những mê tín rất lạc hậu, hoàn toàn xa lạ với thời đại ta, những điều mê tín mà chính xác các tôn giáo cũng đều lên án. Nhân dân ta không thể để cho tư tưởng mình bị trói buộc vào những thành kiến, những tập quán, những điều mê hoặc làm trở ngại sức vươn lên của tuổi trẻ.

Mê tín là xu hướng tất yếu của những tầng lớp không sống bằng lao động của chính mình, dựa vào bóc lột người khác và làm theo sự may rủi của cuộc sống.

Trước đây, dưới chế độ cũ, Tết là một dịp để cho những điều mê tín được bộc lộ rõ ràng. Ngoài những điều kiêng kỵ vô nghĩa, trong ngày Tết, người ta còn rủ nhau đi lễ cầu may, xin xăm xem may rủi, đi hỏi thăm thầy bói, thầy tướng về vận mệnh của mình.

Có những kẻ suốt năm buôn bán lừa đảo, đầu năm sắm lễ vật cúng thần tài, cầu thêm “nhất bản vạn lợi”. Có những kẻ theo giặc tàn sát đồng bào, ngày Tết cũng đi hết đèn nọ miếu kia tiến chữ thăng quan. Những kẻ ăn ở bất nhân, làm những điều xấu xa như bản cũng sắm sửa vàng hương đi cầu phúc. Trong cái chế độ thối nát của Mỹ - nguy mà việc ăn hối lộ trở thành thường xuyên, người ta cũng đem tiền của đút lót cho thần thánh để mong thần thánh không những bao che tội lỗi cho mình, mà còn đem thêm tiền của cho nữa. Chế độ ta đã giải phóng cho mọi người, đặt mọi người lên địa vị làm chủ tập thể, làm chủ thiên nhiên, làm chủ xã hội và làm chủ chính bản thân mình.

Chúng ta với khí phách hiên ngang và đầu óc sáng suốt quyết không thể hạ thấp mình để làm những điều nhảm nhí ấy! Tương lai và hạnh phúc của chúng ta không thể đến từ miệng ông thầy bói. Tuổi trẻ đang làm ra tất cả và không thêm bất cứ một sự may mắn nào để hưởng thụ những gì không chính đáng.

Hãy đứng dậy đi và phui sạch đầu gối, hỡi cô em đang quỳ lạy gốc đa! Cách mạng đã tạo cho chúng ta những điều kiện đầy đủ để thẳng chân mà đứng, ngẩng đầu mà đi. Hãy từ tầm cao của dân tộc và thời gian mà nhìn suốt tương lai và quá khứ! Hãy để cho ánh sáng khoa học rọi mát vào đầu óc chúng ta, xua tan bóng tối mọi lĩnh vực của cuộc sống!

Đẹp bao nhiêu tư thế ngẩng cao đầu. Hãy để cho mắt chúng ta chan hòa ánh sáng ban mai, cho tóc chúng ta bay lộng trước gió! Tuổi trẻ đang tiến về phía trước và sẽ san bằng mọi khó khăn trở ngại trên đường. Vận mệnh đang cúi đầu trước mỗi bước chúng ta đi.

Ngày Tết, trong những cuộc sum họp gia đình, bè bạn, người ta có thể cùng nhau uống chén rượu cho vui vẻ thêm thì cũng chẳng sao. Nhưng uống rượu lu bù hết ngày này qua ngày khác thì không thể được.

Dưới chế độ cũ, có một số người đã chẳng chọn được con đường đi trước cuộc sống đảo điên, số phận bấp bênh và tiền đồ đen tối. Sợ sự thật, sợ những bản khoán suy nghĩ của chính mình, sợ nỗi cô đơn trong đau khổ, những người ấy chạy trốn bằng cách uống rượu mạnh và sử dụng các loại may túy để cho say mà quên đi tất cả.

Say, từ trước, chẳng đã là cái hầm trú ẩn của bao nhiêu nhà thơ có làm huyết đó sao? Họ muốn uống thật nhiều cho tiên tan mối “sầu vạn cổ”. Họ muốn suốt ngày đêm chẳng tỉnh để khỏi nhìn những cảnh ngang trái trước mắt. Nguyễn Trãi, Nguyễn Du, Cao Bá Quát, Yên Đổ và nhiều nhà thơ khác ít nhiều đều có một bài thơ say nói lên cảnh đen tối của cuộc sống và niềm chua chát của lòng mình.

Chúng ta có thể thông cảm với tâm trạng u uất của những nhà thơ sống trong một hoàn cảnh lịch sử chưa có lối thoát. Từ bốn mươi năm nay, hoàn cảnh nước ta đã khác hẳn. Lịch sử từ lâu không còn bế tắc. Đất nước độc lập và thống nhất đang xây dựng chủ nghĩa xã hội. Tương lai đã rực sáng trên con đường rộng lớn của dân tộc. Nhân dân ta lên án những ai vẫn còn say sưa chè rượu. Chế độ ta quyết không để cho một số thanh niên nào đẩy cứ để cho ngày tháng trôi qua và đốt cháy nghị lực, tài năng tuổi trẻ trong men nồng và khói thuốc.

* * *

Cách mạng là một sự thay đổi cũ đổi mới, là bước ngoặt vĩ đại trên mọi lĩnh vực của đời sống. Tết của chúng ta cũng phải là sự đổi mới trong toàn bộ ý nghĩa, nội dung và hình thức của nó. Vui chơi là một nhu cầu tất yếu trong ngày Tết. Nhưng vui chơi ấy phải lành mạnh, bổ ích. Quét sạch ra khỏi đời sống những thú vui tầm thường của cờ bạc, rượu chè, mê tín cùng các hủ tục khác, chúng ta vừa phát huy những điều tốt đẹp trong truyền thống cha ông, vừa đem lại ý nghĩa cách mạng và hiện đại cho các cuộc vui chơi trong ngày Tết.

Những cuộc biểu diễn thể thao, những trận đấu banh, bóng bàn, bóng chuyền, bóng rổ, thi bơi, thi chạy, thi xe đạp, cũng các loại thể thao khác đang lôi cuốn thanh niên vào phong trào rèn luyện thân thể. Có khỏe mạnh và cường tráng thì mới đáp ứng được yêu cầu lao động và chiến đấu, mới xây dựng và bảo vệ được Tổ quốc xã hội chủ nghĩa của chúng ta.

Văn nghệ là một nhu cầu không thể thiếu được của nhân dân ta. Những buổi chiếu phim, diễn kịch, ca múa đang không ngừng được nâng cao trình độ thẩm mỹ của mọi người để vừa thưởng thức vừa sáng tạo, góp phần xây dựng nền văn nghệ mới.

Hoạt động của các câu lạc bộ, các thư viện với những buổi nói chuyện về khoa học, giới thiệu sách mới, hội thảo về những vấn đề lớn của đất nước đang mở rộng hiểu biết và nâng cao trách nhiệm của chúng ta trong giai đoạn mới của cách mạng.

Giữa không khí tung bừng của ngày Tết, trong tình thương yêu đầm ấm của cả dân tộc, trước tương lai sáng ngời của chủ nghĩa xã hội, nhân dân ta từ các cuộc vui chơi sôi nổi của ngày Xuân sẽ không ngừng bồi bổ về tư tưởng, tình cảm và nghị lực, để hiểu rộng hơn, khỏe thêm, đẹp ra và trẻ mãi